

EUROPEES PARLEMENT

2009 - 2014

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

2011/2069(INI)

11.6.2012

ONTWERPVERSLAG

over de situatie van de grondrechten in de Europese Unie (2010 - 2011)
(2011/2069(INI))

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

Rapporteur: Monika Flašíková Beňová

PR_INI

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	3

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de situatie van de grondrechten in de Europese Unie (2010 - 2011)

(2011/2069(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien de preambule van het Verdrag betreffende de Europese Unie, en met name het tweede en het vierde tot en met zevende streepje ervan,
- gezien artikel 2, artikel 3, lid 3, tweede streepje, en de artikelen 6 en 7 van het Verdrag betreffende de Europese Unie,
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 7 december 2000 ("het Handvest"), zoals afgekondigd in Straatsburg op 12 december 2007,
- gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM),
- gezien de verslagen van de Commissie over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten uit 2010 en 2011 (COM(2011)0160 en COM(2012)0169),
- gezien de mededeling van de Commissie over het verslag over het EU-burgerschap 2010: Het wegnemen van de belemmeringen voor de rechten van EU-burgers (COM(2010)0603),
- gezien de strategie van de Commissie voor een doeltreffende tenuitvoerlegging van het Handvest van de grondrechten door de Europese Unie (COM(2010)0573) en de operationele richtsnoeren voor het in aanmerking nemen van grondrechten in effectbeoordelingen door de Commissie (SEC(2011)0567),
- gezien de conclusies van de Raad over de acties en initiatieven van de Raad voor de uitvoering van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, op 23 mei 2011 aangenomen tijdens de 3092e zitting van de Raad Algemene Zaken in Brussel, en de richtsnoeren van de Raad over methodologische stappen om de verenigbaarheid met de grondrechten in de voorbereidende instanties van de Raad te controleren¹,
- gezien de vele verdragen van de Verenigde Naties inzake de mensenrechten waarbij alle lidstaten partij zijn, en de verdragen en aanbevelingen van de Raad van Europa, alsook de besluiten, richtsnoeren en uitspraken van gespecialiseerde toezichhoudende en gerechtelijke instanties,
- gezien de besluiten en de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) en van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM),
- gezien de jurisprudentie van de nationale constitutionele gerechtelijke instanties, waarin eveneens wordt verwezen naar het Handvest van de grondrechten als mandaat voor de

¹ Raadsdocument 10140/11 van 18.5.2011.

interpretatie van het nationaal recht,

- gezien de rapporten van de organen van de Raad van Europa, in het bijzonder de rapporten over de situatie van de rechten van de mens van de Parlementaire Assemblee en van de commissaris voor de mensenrechten,
 - gezien het programma van Stockholm - Een open en veilig Europa ten dienste en ter bescherming van de burger,
 - gezien de werkzaamheden, de jaarverslagen en de studies van het Bureau voor de grondrechten van de Europese Unie (FRA),
 - gezien de verslagen en onderzoeken van ngo's over mensenrechten,
 - gezien zijn resoluties over grondrechten en mensenrechten, in het bijzonder zijn resolutie van 15 december 2010 over de situatie van de grondrechten in de Europese Unie (2009) – effectieve tenuitvoerlegging na de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon¹,
 - gezien artikel 48 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken en de adviezen van de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid en de Commissie verzoekschriften (A7-0000/2012),
- A. overwegende dat de Unie in overeenstemming met artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) berust op een gemeenschap van ondeelbare en universele waarden als eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, solidariteit, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, die van toepassing zijn op alle personen die zich op het grondgebied van de Europese Unie bevinden, met inbegrip van personen die tot minderheden behoren;
- B. overwegende dat in overeenstemming met artikel 6, lid 3 VEU, wordt bevestigd dat de grondrechten, zoals gewaarborgd door de Europese Conventie voor de bescherming van de rechten van de mens en zoals ze uit de grondwettelijke tradities voortkomen die de lidstaten gemeen hebben, algemene beginselen van het recht van de Unie vertegenwoordigen;
- C. overwegende dat het Handvest met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon in rechte bindend is geworden voor de instellingen, instanties en agentschappen van de EU, evenals voor de lidstaten bij de tenuitvoerlegging van EU-wetgeving;
- D. overwegende dat de verplichtingen die in het kader van de criteria van Kopenhagen op de kandidaat-lidstaten rusten na toetreding tot de EU op grond van artikel 2 VEU van toepassing blijven op de lidstaten, en overwegende dat in dit licht alle lidstaten voortdurend zouden moeten worden beoordeeld teneinde te controleren of zij de grondwaarden van de eerbiediging van de grondrechten, de democratische instellingen en de rechtsstaat permanent naleven;

¹ Aangenomen teksten, P7_TA(2010)0483.

Algemene aanbevelingen

1. merkt op, terwijl het ingenomen is met de maatregelen van de Commissie om te garanderen dat wetsvoorstellen worden getoetst aan het Handvest, dat er nog veel kan worden verbeterd, aangezien er nog steeds voorstellen worden voorgelegd waarin het effect van de voorgestelde maatregelen op de grondrechten niet of onvoldoende in overweging wordt genomen; dringt er bij de Commissie op aan om tastbare stappen te ondernemen op weg naar de verbetering van de toetsing van haar voorstellen aan het Handvest;
2. dringt er bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat het effect van de EU-wetgeving op de grondrechten en de tenuitvoerlegging ervan door de lidstaten stelselmatig onderdeel uitmaakt van de evaluatieverslagen van de Commissie over de tenuitvoerlegging van de EU-wetgeving, evenals van haar jaarlijkse verslag over de controle op de toepassing van het EU-recht;
3. verzoekt de Raad haar toezegging doeltreffend gestand te doen om zowel zijn voorgestelde wijzigingen op voorstellen van de Commissie als voorstellen die op eigen initiatief zijn ingediend, te toetsen aan het Handvest;
4. benadrukt dat het Europees Parlement tevens zijn onafhankelijke effectbeoordeling van de grondrechten moet versterken met betrekking tot wetsvoorstellen en nog in behandeling zijnde wijzigingen in het wetgevingsproces, teneinde deze systematischer te maken;
5. betreurt
 - het ontbreken van transparantie bij de dialoog van de Commissie met de lidstaten als het gaat om de grondrechten of de belangen van de Europese burgers; is van mening dat een dergelijk gebrek aan transparantie met betrekking tot de omzetting van het EU-recht buitengewoon nadelig kan zijn voor de andere EU-lidstaten, voor de EU-burgers en voor de andere instellingen, met name als het gaat om de sociale en economische rechten van de burgers;
 - het ontbreken van transparantie bij de EU-agentschappen, wat het moeilijk maakt na te gaan of hun acties in overeenstemming zijn met de beginselen van transparantie, behoorlijk bestuur, gegevensbescherming, bestrijding van discriminatie, noodzakelijkheid en evenredigheid;
6. betreurt de onaanvaardbare vertragingen en stagnaties tijdens de toetreding van de EU tot het EVRM, die hoofdzakelijk het gevolg zijn van specifieke lidstaten, en dringt er bij de Commissie op aan de procedure af te ronden;
7. wijst nogmaals op de toezegging van de Commissie om prioriteit te verlenen aan de inbreukprocedures waarin principiële kwesties worden aangekaart of die bijzonder vergaande schade berokkenen aan EU-burgers¹;
8. betreurt de zwakke reactie van de Commissie op specifieke schendingen van de

¹ COM(2010) 573 definitief.

grondrechten in de lidstaten en verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de inbreukprocedures de doeltreffende bescherming van de mensenrechten verzekeren, en niet te streven naar schikkingen met de lidstaten;

9. verzoekt de Commissie derhalve een gedetailleerd voorstel te doen voor een toezichtsmechanisme en een vroegtijdig waarschuwingssysteem, gebaseerd op de bepalingen van artikel 7 VEU en artikel 258 VWEU;
10. herhaalt zijn verzoek aan de Commissie om een snelle herziening van het EU-acquis met betrekking tot politie- en strafrechtelijke aangelegenheden overeenkomstig het Verdrag van Lissabon en het Handvest, vóór 1 december 2014;
11. verzoekt om de parlementaire beoordeling van RVVR-gerelateerd beleid in overeenstemming met artikel 70 VWEU door het leggen van een permanente verbinding tussen de Commissie LIBE van het Europees Parlement en de nationale parlementaire commissies die de grondrechten behandelen, teneinde de relevante wetgeving op EU- en nationaal niveau te beoordelen;
12. roept de lidstaten op hun verplichtingen krachtens het internationaal recht naar behoren na te komen, wat zij tot op heden nog niet hebben gedaan, ernstige schendingen van de mensenrechten te onderzoeken in het kader van de samenwerking met het programma voor terrorismebestrijding van de Centrale Inlichtingendienst, en de slachtoffers volledig schadeloos te stellen;
13. acht het onaanvaardbaar
 - dat het EP, de enige rechtstreeks gekozen EU-instelling en medewetgever van de EU voor het grootste deel van het EU-beleid, niet werd toegestaan de thematische gebieden voor het meerjarenkader voor het FRA te bepalen;
 - dat politieke en justitiële samenwerking in strafzaken, wat standaard EU-beleid is geworden, en sociale en economische rechten, welke essentiële elementen van het Handvest zijn, nog steeds worden uitgesloten van het mandaat van het FRA; verzoekt de Raad bovenstaande zaken op te nemen in het volgende meerjarenkader van het FRA;
14. is bezorgd over de terugtrekking van sommige lidstaten, die het gevaar lopen dat de rechten van hun burgers, die meer gediscrimineerd zullen worden dan andere EU-burgers, worden aangetast;

Discriminatie

15. benadrukt dat de beginselen van de menselijke waardigheid en gelijkheid voor de wet grondbeginselen zijn van de democratische samenleving; acht de huidige stagnatie van de onderhandelingen van de Raad over het voorstel van de Commissie voor een horizontale richtlijn ter uitbreiding van de uitgebreide bescherming tegen discriminatie op welke grond dan ook, met inbegrip van religie of geloof, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, onbegrijpelijk en dringt erop aan te streven naar zo snel mogelijke vaststelling;

16. verzoekt de lidstaten klachtenprocedures in te stellen die garanderen dat een slachtoffer van meervoudige discriminatie één enkele klacht kan indienen die gaat over meer dan één grond voor discriminatie; acht het billijk de activiteiten van mensenrechtenverdedigers en de ontwikkeling van collectieve acties door gemarginaliseerde mensen en bevolkingsgroepen te steunen;

Bescherming van personen die tot een minderheid behoren

17. benadrukt dat de situatie van staatlozen die permanent in de lidstaten wonen aan de orde moet worden gesteld en roept alle betrokken lidstaten op de van toepassing zijnde verdragen van de Verenigde Naties te bekrachtigen;

18. onderstreept dat sommige groepen mensen geconfronteerd worden met discriminatie bij de uitoefening van hun recht op vrij verkeer en verblijf ten gevolge van verschillen in de tenuitvoerlegging van het EU-recht en complexe administratieve procedures; verzoekt de Commissie inbreukprocedures in te stellen tegen de lidstaten die Richtlijn 2004/38/EG overtreden;

19. verzoekt de Commissie de tastbare resultaten van het EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma te evalueren, evenals de vooruitgang die in elke afzonderlijke lidstaat is geboekt;

20. verzoekt de lidstaten doeltreffend te reageren op de uitsluiting van de Roma door in samenwerking met vertegenwoordigers van de Roma-bevolking geïntegreerd beleid te ontwikkelen en hun volledige deelname te garanderen, en door gebruik te maken van alle beschikbare financiële middelen van de EU;

Gelijke kansen

21. betreft het beperkte effect van de EU- en nationale initiatieven op het gebied van de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen, vooral in de context van de werkgelegenheid;

22. dringt er bij de EU en de lidstaten op aan de inspanningen ter verwezenlijking van de doelstellingen van het pact voor gendergelijkheid 2011-2020 op te voeren en maatregelen te nemen om de verschillen in beloning tussen mannen en vrouwen, beroepssegregatie en alle vormen van geweld tegen vrouwen aan te pakken;

Seksuele geaardheid en genderidentiteit

23. verzoekt de lidstaten haatmisdrijven tegen homoseksuelen, lesbiennes, biseksuelen en transseksuelen (LGBT) te registreren en onderzoeken, en strafwetgeving vast te stellen waarmee het aanzetten tot haat op grond van seksuele geaardheid en genderidentiteit wordt verboden;

24. verzoekt de Commissie voor te stellen het kaderbesluit van de Raad betreffende de bestrijding van bepaalde vormen en uitingen van racisme en vreemdelingenhaat door middel van het strafrecht te herzien en andere vormen van haatmisdrijven, waaronder misdrijven op grond van seksuele geaardheid, genderidentiteit en genderexpressie, op te nemen;

25. verzoekt de lidstaten het nationale wetgevingskader ter bestrijding van discriminatie van LGBT en koppels van hetzelfde geslacht op basis van hun seksuele geaardheid of genderidentiteit vast te stellen, en dringt er bij de lidstaten op aan de doeltreffende tenuitvoerlegging van het bestaande EU-rechtskader en de rechtspraak van het HvJ-EU te waarborgen;
26. roept de lidstaten die wetgeving betreffende partnerschappen tussen personen van hetzelfde geslacht hebben vastgesteld, op tot erkenning van door andere lidstaten vastgestelde bepalingen met soortgelijke rechtsgevolgen;
27. is van mening dat de grondrechten van LGBT beter worden beschermd indien zij toegang hebben tot wettelijke instellingen zoals samenwoning, geregistreerd partnerschap en huwelijk; verheugt zich over het feit dat dit momenteel in 16 lidstaten mogelijk is en vraagt de andere lidstaten te overwegen het voorbeeld van deze landen te volgen;

Jongeren, ouderen en gehandicapten

28. verzoekt de lidstaten leeftijdsdiscriminatie bij werk aan te pakken, in overeenstemming met de rechtspraak van het HvJ-EU inzake de aanwerving en het ontslag van oudere werknemers;
29. verzoekt de lidstaten de integratie van jongere werknemers op de arbeidsmarkt te garanderen, in het bijzonder van diegenen die getroffen worden door de economische crisis;
30. is ingenomen met het besluit om 2012 uit te roepen tot het Europees Jaar voor actief ouder worden en solidariteit tussen de generaties; roept de lidstaten op de kwaliteit van het leven van ouderen te verbeteren door adequate sociale diensten te leveren, het misbruik tegen hen te bestrijden en hun onafhankelijkheid te bevorderen door de renovatie en toegankelijkheid van huisvesting te steunen;

Gegevensbescherming

31. wijst er nogmaals op dat het recht om zelf over persoonlijke gegevens te beschikken en het recht op privacy fundamentele elementen zijn van de persoonlijkheid, menselijke waardigheid en vrijheid van een individu.
32. benadrukt dat de hervorming van het regime voor gegevensbescherming van de EU de transparantie en het bewustzijn van het recht op gegevensbescherming zou moeten vergroten en corrigerende maatregelen en sancties doeltreffender zou moeten maken; benadrukt dat van het verlagen van de bestaande normen en het verminderen van de nationale bevoegdheden, met inbegrip van de bevoegdheden van de constitutionele hoven, geen sprake is;

Migranten en vluchtelingen

33. verzoekt de lidstaten een procedure in te stellen voor beter gecoördineerde regels voor asielzoekers, in overeenstemming met de rechtspraak van het HvJ-EU en het EHRM;

34. verzoekt de lidstaten zich te richten op doeltreffend wettelijk migratiebeleid en het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van de rechten van alle migrerende werknemers en hun gezinsleden te bekrachtigen;
35. verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat de voltooiing van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel (CEAS) volgens planning tegen het eind van 2012 wordt bewerkstelligd;
36. benadrukt dat het er groot belang aan hecht te zorgen voor volledige parlementaire controle van de JBZ-diensten, met name Europol, Frontex, Crepol, Eurojust en het Agentschap voor het operationeel beheer van grootschalige IT-systemen; verzoekt deze agentschappen het grondrechtenaspect van hun activiteiten te versterken;
37. uit scherpe kritiek op voorstellen in verband met het opnieuw invoeren van grenstoezicht in het kader van Schengen, aangezien dit het vrije verkeer binnen de EU en de werking van de Schengen-samenwerking zou ondermijnen;
38. benadrukt het belang van een beoordelings- en toezichtsmechanisme om de toepassing van het Schengen-acquis overeenkomstig de beginselen van de grondrechten te controleren;

Rechten van het kind

39. roept alle EU-instellingen op tot een doeltreffende aanpak van uitdagingen zoals het onttrekken van kinderen aan het toezicht van een of beide ouders, vermiste kinderen, seksuele uitbuiting van kinderen en kinderporno, de bescherming van minderjarige immigranten zonder begeleider en de toestand van in een inrichting geplaatste kinderen met een handicap;
40. is ingenomen met de EU-agenda voor de rechten van het kind van de Commissie, de inspanningen van de Commissie om de eerbiediging en de bevordering van de rechten van het kind in gerechtelijke procedures te garanderen, en met het feit dat de richtlijn inzake de slachtoffers van misdrijven een hoger beschermingsniveau voor kinderen als kwetsbare slachtoffers garandeert;

De rechten van slachtoffers en toegang tot justitie

41. betreurt dat EU-burgers die in een andere lidstaat wonen dan hun land van herkomst niet doeltreffend worden voorgelicht over hun rechten en dringt er bij de lidstaten op aan hun voorlichtingssysteem te verbeteren;
42. benadrukt dat in de arresten van zowel het EHRM als het HvJ-EU de nadruk werd gelegd op de belemmeringen voor de toegang tot justitie, zoals de lengte van procedures, het ontbreken van effectieve corrigerende maatregelen en het recht om te worden gehoord;
43. verzoekt de lidstaten iets te doen aan de resterende barrières, zoals tijdlimieten, rechtskracht, de lengte van procedures, juridische kosten en procedurele formaliteiten;

Burgerschap

44. verzoekt de Commissie een vergelijkend onderzoek in te stellen naar het kiesrecht op nationaal en EU-niveau teneinde verschillen vast te stellen die een oneerlijke weerslag hebben op bepaalde groepen personen in de EU, en hier passende aanbevelingen bij te voegen over de bestrijding van discriminatie;
45. verzoekt de lidstaten voorlichtingscampagnes op touw te zetten om de Europese burgers te informeren over hun stemrecht en hun recht om zich verkiesbaar te stellen; verzoekt in alle lidstaten de nodige hervorming van de Europese verkiezingsprocedures uit te voeren teneinde het actief EU-burgerschap te bevorderen;
46. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Europese Raad, de Raad en de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten en de kandidaat-lidstaten, de Verenigde Naties, de Raad van Europa en de Organisatie voor veiligheid en samenwerking in Europa.